

Rågeleje – før, nu og fremover

- Historien om lejet og et oplæg til debat om fremtidens Rågeleje

Indhold:

Indledning	1
1. Rågeleje før – de sidste 100 år	2
1.1 Rågeleje som fiskerleje	2
1.2 Rågeleje som landliggerby	6
1.3 Rågeleje fra sidst i 50'erne og frem til i dag	9
1.4 Rågeleje kro – et kapitel for sig selv	11
2. Rågeleje nu og i fremtiden	15
2.1. En by uden byliv?	15
2.2. En småbådshavn i Rågeleje	16
2.3. Andre muligheder for at styrke Rågeleje som by	19
2.4. Hvad er næste skridt?	20

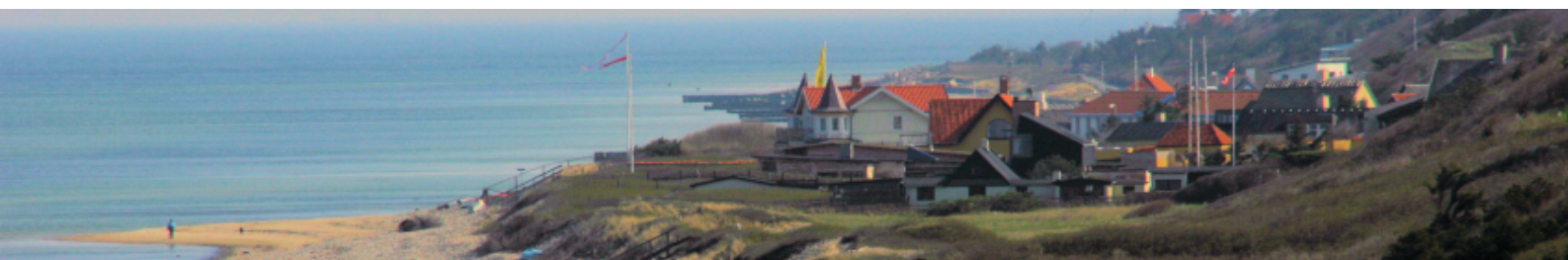
Indledning

Dette skriv har 2 dele med hvert sit formål:

1. Dels at beskrive Rågelejens historie. Det har jeg gjort af interesse og jeg håber, at andre vil have blot halvt så megen glæde af at læse det, som jeg havde ved at samle oplysninger, billeder og historier.
2. Dels at lægge op til debat om Rågelejens fremtid. De mere målrettede kan springe del 1. (de første 14 sider) over og gå direkte til denne del.

Dette er skrevet med udgangspunkt i overleverede historier dels fra min egen familie og selvoplevede historier fra Rågeleje, og dels kilder på internettet (her blandt artikler i Vejby-Tibirke Selskabets årbøger, <http://www.vejby-tibirke-selskabet.dk>). Billedmaterialet er hovedsageligt fotografier og postkort, som er indsamlet af Jan Limkilde gennem tiden, men også billeder fundet på nettet – bl.a. på Rågelejens hjemmeside, <http://www.raageleje.dk>. Desuden har flere andre bidraget med gode historier og kommentarer. Jeg vil gerne takke dem der har bidraget for deres tid og indsats.

Jakob Wandall
Ballekilde 7, 3210 Vejby
Frederik VI's alle 9, 2000 Frederiksberg
E-mail: Jakob.Wandall@Skolestyrelsen.dk

1. Rågeleje før – de sidste 100 år

Fra tidernes morgen har Rågelejes identitet været nært forbundet med fiskeri og livet ved havet. I starten af forrige århundrede begyndte det at komme på mode, at erhverve sig en landejendom, hvor man kunne tilbringe sommeren. Gradvist ændrede området karakter fra et fiskerleje til et landliggerområde. Erhvervsmæssigt udviklede Rågeleje sig således tilsvarende fra at være et fisker- og landbrugsområde til om sommeren hovedsageligt at være befolket af landliggere, der havde brug for at kunne købe ind til deres fornødenheder i nærheden.

1.1 Rågeleje som fiskerleje

Fra oldtiden er der blevet fanget sild i Rågeleje – i perioder med mange sild har Rågeleje været et større leje, mens der er sket afvandring når silden svigtede. I starten af dette århundrede var Rågeleje en lille fiskerbebyggelse, der lå ret isoleret ved Kattegat med husene langs vandet på begge sider af Højbro å som alle dage har altid delt lejet i 2 dele: Fra gammel tid har man talt om Vejbyfiskerne vest for åen og Hesselbjergfiskerne øst for åen. Historien melder ikke om fjendskab, tværtimod giftede man sig på tværs af åen. Ved folketællingerne i 1890 og 1911 er registreret hhv. 55 og 34 beboere i Rågeleje, hvoraf hhv. 13 og 10 var fiskere. På den tid var det dog svært at skelne en bonde fra en fisker i Rågeleje, for alle bønderne fiskede og alle fiskerne drev landbrug.

Billede 1: Fiskerjoller i Rågeleje trukket op på stranden lige øst for åen, 1900-1910.

Omkring århundredeskiftet var der knap 10 joller i Rågeleje. Jollerne var bygget af lærketræ, der havde den fordel frem for bøg, at det ikke blev så tungt i våd tilstand. Betydningen heraf var stor, når bådene med håndspil skulle trækkes op på den åbne strandbred. De største var 23-24 fod med storsejl, fok, klyver og topsejl. Sidstnævnte blev brugt, når vinden var svag.

Ved ophalingen blev ruller lagt under bådene og flyttet, mens man trak dem på land. Hver jolle havde sit gangspil, som fortrinsvis blev benyttet om vinteren, når bådene skulle på land eller i andre tilfælde med hårdt vejr, hvor man ikke kunne nøjes med at ankre bådene op i strandkanten. Et gangspil bestod af en stavre, en tromle, træplanke(r) og et langt tov. Stavren (pinden) blev stukket igennem tromlen, som var lavet af en træstamme. Tromlen stod på en træplanke, og der blev som regel sat eller lagt nogle store sten i hver ende, når bådene skulle trækkes på land. Dette modvirkede, at gangspillet flyttede sig. Dog var spillet ikke fastnaglet til stedet, fordi det i stormvejr og

ved højvande var nødvendigt at flytte væk fra stranden. Både joller og spil var meget udsatte på den nordvestvendte kyst, og en orkan der ramte nordkysten i julen 1902 (julestormen) anrettede betydelige skader på både huse, spil og joller.

Omkring 1910 var der 7 sejljoller i Rågeleje, og de fik efterhånden alle lagt motor i. En bestemt mand var altid motormand - både på land og i vandet. Han havde ansvaret for at motoren fungerede under fiskeriet, hvilket dog ikke altid var tilfældet. Derfor beholdt man også årene i båden i tilfælde af motorsvigt.

Med den øgede vægt af bådene blandt andet som følge af motoriseringen, blev det for besværligt at trække bådene op på stranden. Så der var flere årsager til at tænke i at beskytte lejet mod havet.

Der var med datidens teknologi og beboernes økonomiske forudsætninger ikke mulighed for at anlægge en egentlig havn ved Rågeleje som f.eks. i Gilleleje. I stedet besluttede man omkring 1912-13 at lave en såkaldt "bølgebryder" – en T-formet havnemole. Der blev arrangeret en bølgebryderfest med gøgl, dans og forlystelser. Bønderne og andre kom langvejs fra. Det gav ikke det store overskud, men hvad der var tilovers gik ubeskåret til opførelsen af bølgebryderen. På den tid var der så godt som ingen træer i miles omkreds (jf. billede 2, som udgør udsigten mod lejet fra hvor Digevej nu støder til Rågelejevej), så grantræet til anlægget blev købt hos en skovfoged i Gribskov og kørt til Rågeleje af bønderne på deres vogne.

Billede 2: Omkring århundredeskiftet var der ingen træer langs kysten ved Rågeleje

Først blev træet afbarket. På land naglede man dernæst bjælker sammen til store kasser med hul i bund og top. Disse blev kaldt »brokar«. Karrene blev slæbt ud i vandet og opstillet øst-vest, så de dannede overligger på T'et – et meget langt molehoved parallelt med kysten. De blev fyldte med kampesten og skrabe sandet væk ved siderne. Se billede 3.

Billede 3: Molehovedet i begyndende forfald, 1940

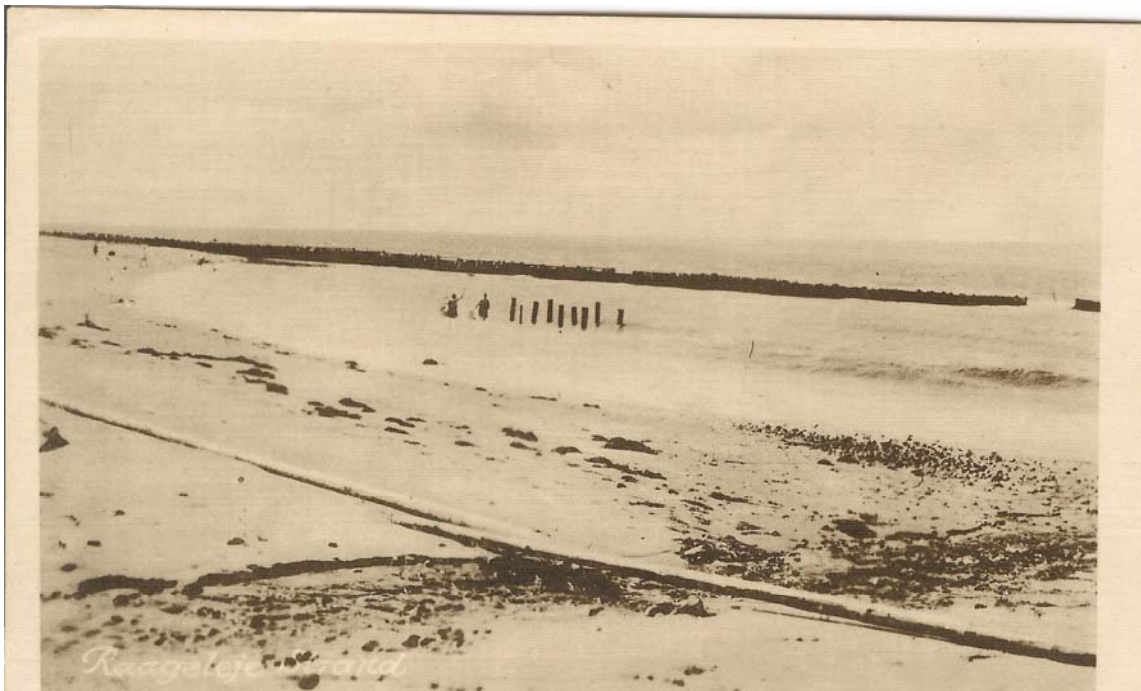
Havet sørgede for at brokarrene faldt på plads på havbunden. Benet på T'et (nord-syd) bestod af to parallelle rækker stolper, som var naglet sammen af en vandret overligger (se billede 4). Mellemrummet mellem disse stolperækker blev fyldt med kampesten, så man kunne komme tørskoet ud til molehovedet. Det har været noget af en bedrift med datidens teknologi og økonomi at etablere havnemolen.

Billede 4: Molen nord-syd-gående ben, postkort ca. 1940 og privat foto af Købmand Olsens døtre på molen, ca. 1950

Fiskerne kunne derefter ankre op på læsiden og var nu fri for at hale bådene på land i blæsevejr.

Billede 5: Der mulighed for at fortøje jollerne til fortøjningspælene, som stod i ly af bølgebryderen

I stormvejr måtte man alligevel hale dem op, ellers kunne det ske, at bådene blev slået i stykker mod bølgebryderen.

Med mellemrum blev i årene derefter arrangeret bølgebryderfest (også kaldet molefest) for at få rejse penge til vedligeholdelse af havnemolen. Denne fest var en stor begivenhed på Sjællands nordkyst - både for landliggere og fastboende. En lokal og i øvrigt ganske upåagtet fritidsdigter (Lars Peter Husejer, også kaldet "Pjat Lars Peter" – efter sigende, fordi det han sagde, ikke altid var lige klogt) var fast leverandør af sange, der vakte stor jubel og som blev sunget af alle ved festen. Til bølgebryderfesten i 1920 skrev han følgende vers:

Hør du min Broder, ja, hør du hver Ven,
Hvorend vi færdes, ja, hvor vi gaar hen,
Danmark vor Moder med Vand om vor ø,
er dog det skønne, kan aldrig uddø.

Også naar Bølger på Kattegats Strand
Favne hinanden, hvergang de slaar an,
og naar mod Landet de skumhvide gaard,
kan det oplive, frisk Mod vi da faar.

Lad os da slutte med Tak og med Sang
her ved vor Strandbred og blomstrende Vang, vente
at Toget ved Damp og Signal
snarlig maa komme fra Bakke og Dal.

Det sidste vers var en kommentar til en heftig diskussion om Helsing-Tisvildebanen, som mange tvivlede på, ville blive anlagt, men som få år senere, skulle vise sig at blive en realitet.

1.2 Rågeleje som landliggerby

Imidlertid steg kravene til effektiviteten og de fleste af de bønder/fiskere, der havde gjort fiskeriet til hovederhverv flyttede til Gilleleje med deres både. I løbet af 30'erne og 40'erne var de store joller faktisk forsvundet fra Rågeleje. Baggrunden for vedligeholdelsen af havnemolen var ikke længere til stede, og der blev ikke længere organiseret bølgebryderfester. Efterhånden ødelagde havet havnemolen og det første der skete var, at brokasserne rev sig løs og drev ind på stranden – ses tydeligt på billederne 6-8 nedenfor.

Billede 6: Badeliv siger billedeteksten. Brokasse på vej på land ses tv. i billedet

Billede 7: Her ses samme brokasse længere oppe ad stranden adskillige år senere

Billede 8: Set fra en anden vinkel.

Ældre Rågelejere kan stadig huske at disse solide bjælkekonstruktioner stod på stranden i lejet.

Billede 9: Bølgerne i færd med at vinde over bølgebryderen

Tilbage i Rågeleje blev nogle få deltidserhvervsfiskere, der klarede sig med mindre en- eller to-mandsbetjente joller med årer.

De sidste erhvervsfiskere i Rågeleje var: Henrik Jacobsen, som også drev iskiosken ved kroen (strandkiosken – se billede 11), Fiskerfrede (der også var udsmitter på kroen) og Fiskersvend (også af visse kaldet Svend Kryb, da han efter sigende drev systematisk krybskytteri). Da disse ophørte deres virksomhed i slutningen af 60'erne var en æra for Rågeleje som aktivt fiskerleje forbi.

Billede 10: Henrik Jacobsens båd efter udlån til Jan Limkildes fisketur efter torsk

Billede 11: Dette luftfoto fra omkring 1960 af kroen med strandkiosken til venstre for kroen var bestilt og fremstillet med henblik på salg af postkort til kiosken.

De første landliggerere etablerede sig på den magre og billige jord i Rågeleje kort efter 1900. Dengang lå Rågeleje en dagsrejse fra København, og det var først efter bilens fremkomst, der for alvor kom skred i Rågeleje som ferieby for de mange. Frem til

krigens tid blev det i stigende grad populært for københavnere at erhverve sig sommerhuse på nordkysten og hele kyststrækningen blev efterhånden bebygget af landligere. Men det store ryk kom i efterkrigsårene hvor alsfaltering af vejene og billigere biler gjorde det nemt og hurtigt at komme til fiskerlejerne på nordkysten: Liseleje, Tisvildeleje, Rågeleje og Gilleleje.

Billede 12: Luftfoto af Rågeleje i 1950'erne

Rågeleje var den mindste af disse, og da der hverken her var havn eller anden industri, var der ikke rigtig basis for at de lokale – der ikke ernærede sig ved at servicere landligerne – kunne svært følge med til de stigende krav om velfærd.

1.3 Rågeleje fra sidst i 50'erne og frem til i dag

I årene omkring 1960 blev der gjort en indsats, for at udvikle Rågeleje som turiststed. Der blev etableret en bredere vej, og Højbro Å blev rørlagt under vejen.

Desuden blev etableret en meget stor parkeringsplads direkte i lejet.

Og der blev bygget en moderne restaurant – eller som det hed på datidens nydansk – et Cafeteria (Søstjernen – som den nuværende restaurant stadig hedder). Det var familien bag kroen der stod for denne offensiv - mere herom nedenfor. 60'erne var nok Rågelejes højdepunkt som turistby.

Billede 13: På billedet, som er taget omkring 1965, ses den store parkeringsplads, som også i dag dominerer det visuelle indtryk af lejet.

På den tid var der i Rågeleje 2 købmandsforretninger – Købmand Olsen og Andrea – der var en lille slagter og en uformel grønthandler, der solgt grøntsager over hegnet. Men da der ikke var nogen skole eller noget andet erhvervsliv end det, som baserede sig på turisterne og landligere, blev det en meget død affære om vinteren.

Billede 14: Et tidligt billede af købmand Olsens forretning, der havde det fornemme telefonnummer Raageleje nr. 1, som det også fremgår af skiltet på facaden.

Efterhånden som stordrift i detailhandel kom på mode, gik disse småforretninger i sig selv en efter en.

Først slagteren. Så blev Andreas lille mejeriudsalg omdannet til damefrisør, som gik ned efter en kortere årrække. Så den lille uformelle grønthandler, der solgte ærter over hegnet.

Købmand Olsen solgte sin forretning til konkurrenten Købmand Nielsen på Hesselbjerg Vej. Efter en periode med alene sommeråbent (strandbazaren) bortforpagtede den nye ejer forretningen til et ambitiøst købmandspar (Ove og Tove), som efter en årrækkes energisk indsats fandt ud af, at der var mere fremtid i at rykke til Vejby, hvor der også var mulighed for at etablere en større forretning. Herefter har forskellige i kortere og længere perioder haft vekslende succes med at drive Café fra den gamle købmandsforretning.

1.4 Rågeleje kro – et kapitel for sig selv

Herudover var der selvfølgelig kroen som igennem årene haft en helt central betydning for Rågeleje.

Ved juletid i 1902 blev nordkysten hærget af en af de værste storme i sidste århundrede. Julestormen – blev den døbt – kom fra nordvest nåede orkanstyrke med vindstyrker på over 125 km/t, og vindstød på op til 180 km/t. Orkanen var anledningen til at DMI i 1904 begyndte at udsende stormvarsler. Varslingen blev dengang formidlet visuelt via otte stormvarslingsstationer langs Danmarks kyster.

Julestormen i 1902, der drev havet flere meter op over det normale niveau, ødelagde en del af Rågelejefiskernes både og nogle af husene fik også alvorlige skader, heraf Fisker Anders Jacobsens stuehus fra 1872, der lå lige midt i lejet (matrikel nr. 3). I forlængelse af orkanen, skulle der ske omfattende reparationer på huset. Det har sandsynligvis været årsagen til at Anders Jacobsens søn, Niels Peter Andersen, benyttede lejligheden til – efter en omfattende om- og genopbygning – at etablere en afholdskro på adressen. Der har altså siden 1903 og frem til 1983 ligget en kro i midten af lejet.

Den har været ejet af mange forskellige, men der er i særlig grad familien Jacobsen man forbinder med kroen i Rågeleje. I 1928 blev Kroen købt af hotelejer Johan Jacobsen, som døde få år senere, men hans enke Marie Jacobsen videreførte Kroen. De havde 4 børn: Henrik, Svend, Aksel og Johanne. Efter Maries død blev kroen i 1952 solgt, men familien blev i området. Aksel Jacobsen grundlagde senere Søstjernen, og Henrik havde sin lille kiosk ved siden af kroen, hvorfra han også solgte fisk, som han selv fangede (eller cyklede til Gilleleje og købte) og grønt som han dyrkede på et lille jordlod bag kroen.

I slutningen af 40'erne og i starten af 50'erne var der om sommeren danseballer på kroen hver lørdag og hver anden onsdag. Musikken blev leveret af lokale amatørmusikere – fx barberen fra Vejby, hvilket ikke var de mest hotte toner, i en tid hvor ungdommen mere var til jazz. På trods heraf var danseballerne på kroen et tilløbsstykke.

I 1956 køber kunsthandler Børge Birch kroen og dette indvarslede en helt ny stil på kroen.

Børge Birch havde en del kunstnere i sin stald, og nogle af dem kom op for at dekorere væggene – og miljøet trak også den ny tids musik med. Børge Birch begyndte at hyre musikere til at komme og spille.

I sommeren 1958 inviterede han et regulært orkester, Tårnbæk Jazzband, til at komme til Rågeleje hele sommeren. Efter kort tid ændrede bandet, som bestod af en række talentfulde og senere kendte danske jazzmusikere (fx Niels Jørgen Steen, Henrik Hartmann og Alex Riel), navn til **Rågeleje Jazz**.

Samtidigt med navneskiftet skiftede bandet også stil fra en traditionel jazz – i Rågeleje tog musikken form i retning af swing, influeret af John Darville (den danske basunist, som den legendariske saxofonist Ben Webster senere døbte ”Brother John”) som på det tidspunkt spillede med bandet.

Rågeleje Jazz spillede praktisk taget hver dag på kroen fra sidst i juni til midt august i årene 1958 og 1959, og blev til noget af en myte i dansk Jazzhistorie.

Orkesteret spillede kun på kroen i de 2 sæsoner (Børge Birch solgte kroen i 1960), men beholdt navnet Rågeleje Jazz indtil 1964.

Rågeleje Jazz, som i 1960 bestod af Bent Nielsen (senere Bent Hostrup – orkesterets leder i hele dets levetid), Thorolf Mølgaard, Hans Pindrup, Sven Baaring, Niels Jørgen Steen, Henrik Hartmann og Alex Riel, indspillede i 1960 ”Billy Boy”. Udgivelsen blev til i et samarbejde med Dansk Socialdemokratisk Ungdom som et led i valgkampen, og pladen blev optrykt som et firkantet vinyl-postkort (jf. billede 15) med musikken og en kort tale til ungdommen af statsminister Viggo Kampmann på den ene side og talen på den anden side.

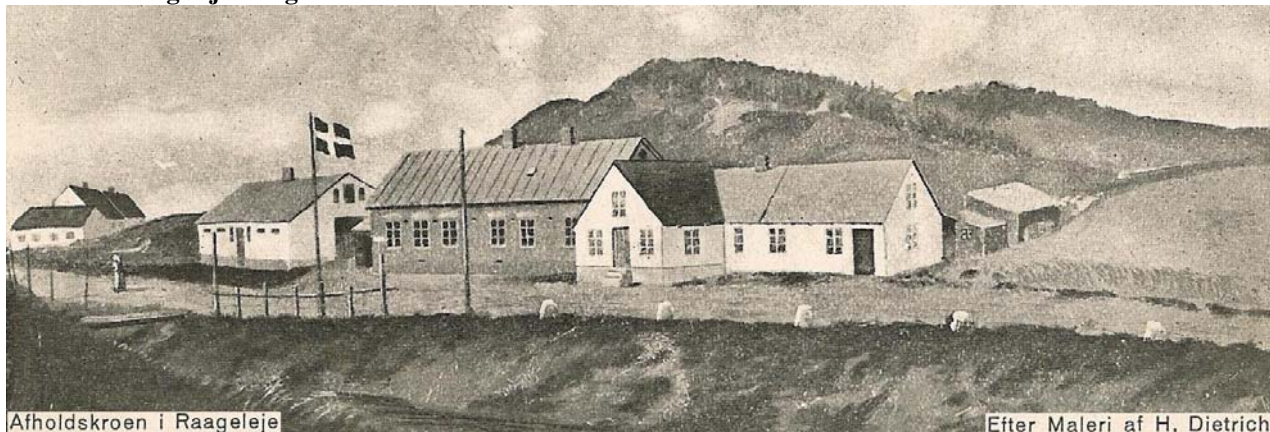
Billede 15: Postkortpladen med Rågeleje Jazz og Viggo Kampmann, for- og bagsiden

Efter Børge Birch overtog Jens Meier Johansen kroen, og i de kommende år blev der blandt andet taget initiativ til afholdelse af det årlige cykelløb, Rågelejeløbet.

Cykkelløbet blev til i et samarbejdet mellem Rågeleje Kro og Hillerød Cykelklub i 1962. "Rågelejøløbet" blev en tradition, der holdt de næste 25 år.

Billede 16: Rågeleje kro gennem tiderne

Kroens historie siden hen er et kapitel for sig selv, som der faktisk allerede ligger en god beskrivelse af i en artikel i Vejby-Tibirke Selskabets årbog 1988, på adressen: http://www.vejby-tibirke-selskabet.dk/log/aarbog/pdf/1988_raageleje_kro.PDF

Artiklen er skrevet af Kurt Wagner, som var hovedmanden bag de mange initiativer for unge, der udfoldede sig i Rågeleje fra slutningen af 60'erne til starten af 80'erne, eksempelvis Rågeleje Inn Club fra 1969, det eneste undervandsdiskotek der har været i Kattegat, Diskotek Seaside i 1981-82, den sidste store byfest i Rågeleje med Tivoli på

parkeringspladsen og Peter Belli som konferencier, for slet ikke at tale om årene med diskoteket på Parcelgården.

Kroen – som havde dannet centrum om Rågeleje som by – brændte efter at havde skiftet hænder en del gange. Kroens brand og genopbygningen som timeshare-lejlighederne – Feriecenteret Rågeleje Klit. Selvom Rågeleje Klit udgør en forening, der kan medvirke til at der kunne komme efterspørgsel efter aktiviteter, må tabet af kroen betragtes som et tilbageslag for det lokale liv i Rågeleje.

I ovennævnte artikel beskriver Kurt Wagner, hvordan han var lige ved at sælge sit eget hus i Herlev, og købe Rågeleje Kro i 1982, hvor den senere gik på tvangsauktion. Han havde, sammen med de andre unge mennesker, der drev Diskotek Seaside – som det eneste sted på nordkysten – opnået at få 5-bevilling, for næsen af andre ansøgere. Dette havde medvirket til at kroen var blevet en levedygtig forretning. Man kan undre sig over hvorfor lige Rågeleje kro blev tildelt denne mulighed. En nærliggende forklaring er, at det var i alles og det offentlige interesse, at der var et samlingssted i Rågeleje.

Hvis Kurt Wagner havde gjort alvor af drømmen om at købe kroen, havde Rågeleje måske i dag haft en kro, ligesom Tisvilde har sin Bio & Bistro – det er ofte tilfældigheder og få personers engagement, der gør forskellen.

2. Rågeleje nu og i fremtiden

Pr. 1. januar 2007 blev Græsted-Gilleleje og Helsingørskommune sammenlagt til den nye Gribskov kommune. For første gang i historisk tid udgør Højbro Å ikke længere nogen formel grænse og Rågeleje er faktisk fra være en udkantsby blevet til den nye Gribskov kommunes geografiske centrum langs kysten.

Rågeleje har altid været delt af Højby å. Dette har historisk ikke haft den store betydning for Rågeleje som by. Men kommunalreformen i 1970 fik imidlertid betydning for Rågeleje: Her blev det besluttet at kommunegrænsen mellem de nye store kommuner Græsted-Gilleleje og Helsingørskommune skulle gå langs den gamle kommune- og sognegrænse ved åen - midt gennem Rågeleje. Da de nye kommuner fik ansvar for opgaver og funktioner i forhold til fx infrastruktur, skole og socialpolitik, kom de nye kommunegrænser til at spille en større rolle.

Det var de fleste steder i landet demokratisk umuligt at lægge kommunegrænsen, så den delte en by midt over ved 1970-reformen. Men da der i realiteten ikke var nogle fastboende indbyggere til at protestere, blev Højbro Å den nye kommunegrænse uden større sværds slag.

Rågeleje har således indtil for ganske nyligt været splittet og ikke rigtigt hørt til hverken Helsingørskommune eller Græsted-Gilleleje kommune. Ingen af de to kommuner har i realiteten kunnet tænke på Rågeleje som en helhed, og der har ikke været tilstrækkeligt med lokale kræfter, som har gjort en indsats for at bevare noget by/nogle byfunktioner i Rågeleje. Den nye kommunale struktur kunne måske ses som en anledning til igen at få Rågeleje på landkortet og revitalisere et af de smukkeste områder i Nordsjælland.

2.1. En by uden byliv?

Rågeleje bys samlede forretningsliv udgøres lige nu (ud over feriecenteret og et par Bed & Breakfast) af en sommerkiosk, en Café med varierende åbningstider om sommeren, som holder lukket om vinteren foruden Restaurant Søstjernen med gode kulinariske ambitioner.

Man kan naturligvis med nogen ret sætte spørgsmålstegn ved om Rågeleje overhovedet kan kaldes en by, med de begrænsede funktioner, der er tilbage. Ikke desto mindre kan man savne nogle funktioner i lejet, som måske kunne bidrage til at skabe et levende byliv.

Der er gennem tiden gjort forskellige bestræbelser for at gøre Rågeleje mere attraktiv som rekreativt område og således har Gilleleje kommune ydet en betydelig indsats. Eksempelvis er der etableret en strandpromenade delvist efter den gamle model. Det har blot ikke været tilstrækkeligt til at trække turisme og liv til byen.

Et nyere eksempel på funktioner, der kan generere liv, er det sommertorv (loppemarked med underholdning), der er med succes gennem de sidste par år er blevet afholdt på parkeringspladsens sydlige del på lørdage i løbet af sommeren. Man kunne også forestille sig et kulinarisk (øko-)marked, et dansetelt eller lignende.

Hvis man vil retablere et byliv i Rågeleje, er det dog også nødvendigt med en mere langsigtet og bæredygtig indsats, som kan sikre et grundlag for liv i lejet.

2.2. En småbådshavn i Rågeleje

En helt oplagt mulighed for igen at få Rågeleje på landkortet er at retablere den gamle havnemole og skabe mulighed for at have både liggende i vandet, selv med blæst fra nordvest. Det vil med andre ord sige, at skabe et havnemoleanlæg med det samme formål som ”bølgebryderen” for snart 100 år siden.

Billede 16: Rågeleje med havnemole fra ca. 1950 og nedenfor billede fra samme sted i 2006

En småbådshavn vil bidrage til at skabe grundlag for et levende byliv i Rågeleje. De sejlede vil naturligt bidrage til livet omkring lejet og med deres behov for

proviantering vil de også bidrage til øget lokal handel. Mere liv i lejet vil være attraktivt for en betydelig del af de lokale og for de turister, der kommer til Rågeleje Klit Feriecenter og de lokale Bed & Breakfast-steder.

Nedenfor er gengivet et luftfoto af de eksisterende forhold. Det ses tydeligt hvor de store sten fra de oprindelige ”brokasser” ligger.

Billede 17: Luftfoto af Rågeleje - herunder resterne af havnemolen, Eksisterende forhold, 2005 (kilde: Billedet er samlet ved at sakse i de tilgængelige luftfoto, Gribskov kommune har lagt på nettet)

Når det er lavvande stikker enkelte sten stadig op over vandet. Ved højvande (som på billederne 17 nederst og 18) er alle sten under vandet.

I Liseleje er der stærkt levedygtige og populære planer om at skabe en havn. Dette projekt har efter sigende fået opbakning fra alle sider – lige fra den lokale befolkning over kommunen og den lokale naturfredningsforening til kystdirektoratet. Dette forholdsvis velbeskrevne projekt vil med fordel kunne anvendes til inspiration ved dannelse af en ny havnemole.

Men der er nogle klare fordele ved et sådant projekt i Rågeleje i forhold til det tilsvarende i Liseleje.

Det ville eksempelvis være en mindre opgave i Rågeleje end i Liseleje at:

- lægge sten ud som supplerer den eksisterende stenstruktur, samt etablere et bolværk med en gangbro på indersiden,
- pumpe sandet fra østre side til vestre side af molen, så der dels blev opnået en tilstrækkelig vanddybde til at joller og mindre lystfartøjer kunne lægge til, og dels skabes en god sandstrand på vestsiden af molen, samt
- etablere en ny stenmole vinkelret på kysten 80-100 m. øst for molen, for at beskytte havnebassinet mod tilsanding.

Yderligere er der potentielle indvendinger mod anlægget i Liseleje, der på forhånd er taget højde for ved et havnemoleanlæg i Rågeleje:

- Da stenstrukturen i forvejen eksisterer (den gamle havnemole), vil et havnemoleanlæg i Rågeleje kun få helt minimale og forudsigelige effekter på kysten øst og vest for molen (noget som kunne blive et større problem de fleste andre steder på nordkysten). De eksisterende høfder øst for lejet – som blev etableret som konsekvens af den gamle havnemoles negative effekter for stranden - vil forebygge sandflugt.
- I realiteten vil havnemoleanlægget medføre, at der tilføres lige så meget badestrand som der anvendes til formålet. En havnemole vil nemlig kunne skabe basis for etablering af badestrand vest for molen, som ikke er der i dag. Da der desuden ofte er badeforbud på begge sider af å-udløbet på grund af forurening, vil havnemoleanlægget give en forbedring af badeforholdene i lejet. Hvis man yderligere lægger å-udløbet i et rør (eller en åben kanal) i den ovenfor omtalt nyetablerede stenmole vinkelret på kysten 80-100 m. øst for molen (som illustreret på billede 19), vil man derudover måske kunne udnytte en større del af stranden øst for molen til badning.

Den gamle molevej kunne naturligt forlænges med en rampe til isætning af mindre både fra trailer, samtidigt med, at der det sted, hvor det gamle redningshus lå, ville være en naturlig placering af en mindre bygning med toiletter og evt. et lokale til brug for administrationen af brugen af bådpladser mv.

Ovenstående ideer er forsøgt illustreret i billede nr. 19, hvor der er skitseret en retablering af den gamle havnemole, samt en nyetableret stenmole vinkelret på kysten øst for molen hvori å-udløbet er indbygget, så åens vand udledes lidt længere ude i vandet.

Billede 18: Eksempel på designforslag til ny havnemoleanlæg i Rågeleje

Der vil næppe med enkle midler kunne etableres en stor nok vanddybde til at større sejlbåde (der fx stikker 2 meter eller mere) vil kunne sejle ind. Denne begrænsning vil imidlertid være i god tråd med området historie og tradition. Selv en sådan jollehavn beregnet alene på småbåde vil dog givetvis kunne tilvejebringe en væsentlig forudsætning for en revitalisering af lejet, men en yderligere indsats vil nok være påkrævet hvis det skal ske i et nogenlunde hurtigt tempo.

2.3. Andre muligheder for at styrke Rågeleje som by

Mange andre steder i landet ville det være forbundet med betydelige investeringer i samt ekspropriation af privat ejendom at tilvejebringe den fornødne infrastruktur.

I Rågeleje er infrastrukturen på mange punkter i orden. Der er en meget stor parkeringsplads på ca. 5600 kvm. med dertil hørende offentlige toiletter.

Lige øst for parkeringspladsen (langs stejlebakken) er der et offentligt ejet område (kært sted med mange navne: Højen, Schønnemans grund) på knap 10.000 kvm. Især den sydlige 2/3 af dette område er totalt tilvokset og utilgængeligt og er pt. ikke til glæde for nogen og bliver ikke brugt til noget. Det kunne med en meget overkommelig indsats blive et ideelt sted til primitiv overnatning for campister med telt.

På billede 20 er markeret det område, som det offentlige råder over og som ville kunne indtænkes i en indsats for at styrke udviklingen i Rågeleje.

Billede20: Det offentligt ejede område (markeret med lyst) set i sammenhæng med skitse til ny jollehavn

Parkeringspladsen er så stor, at der uden problemer kunne etableres en mindre klynge permanente og/eller midlertidige bygninger til bl.a. butikker, herunder en mindre proviateringsbutik – en blandet landhandel med daglige fornødenheder, som bl.a. kunne servicere havne- og campinggæster. Der kunne eventuelt reserveres et område til forskellige events – som fx de sommertorvedage der har været afholdt i år eller eksempelvis til brug for oplivning af den gamle tradition med molefester. Etablering af et område til den type af funktioner på parkeringspladsen (evt. i den fjerne ende der sjældent anvendes) kunne med fordel ske i forbindelse med samlet generel plan om forskønnelse af dette knap så pæne parkeringsanlæg. Med en rimeligt beskeden landskabsarkitektonisk indsats må der kunne opnås en væsentlig æstetiske og anvendelses- og kvalitetsmæssig forbedring af parkeringspladsen.

2.4. Hvad er næste skridt?

Ovenstående er beskrevet en lang række fordele og muligheder ved etablering af ny havnemole i Rågeleje og en række tilgrænsende mulige initiativer. Der vil givetvis være nogle der ser perspektiverne heri. Men det er lige så sikkert, at der også vil være nogle der synes at dette er årets dårligste ide – at tingene er som de skal være, og at flere turister og unge mennesker blot vil føre larm, støj og ballade med sig.

Uanset hvad, rejser et sådan projekt også en række spørgsmål som ikke umiddelbart kan besvares, men som der i givet fald skulle arbejdes mere med:

- Hvem skulle betale for etablering havnemoleanlægget (private/fonde/offentlige midler) og de øvrige fysiske anlægsopgaver? Og hvem skulle drive det? Kunne det eventuelt blive etableret som et offentligt-privat partnerskab eller som et rent privat økonomisk selvberende projekt?
- Vil der være positive og/eller skadelige effekter for livet i åen og i havet omkring Rågeleje?
- Hvilke muligheder og evt. forhindringer (økonomisk, juridisk/planlægningsmæssig osv.) kunne der være ved udnyttelse som beskrevet (eller på anden måde) ved de beskrevne initiativer?
- Hvem skulle hovedsageligt have glæde af de nye initiativer (fastboende / landliggere / dagsturister)?
- Er der overhovedet lokal interesse for et sådant projekt og ville dette være et projekt som kommunen ville overveje at gå positivt ind i?

Disse og andre spørgsmål vil naturligvis skulle analyseres og overvejes nærmere. Og derud over er spørgsmålet om der nogen, der kunne tænkes at lægge kræfter i at fremme et sådant initiativ. De få mennesker, jeg indtil nu har drøftet disse tanker med, har alle været overmåde positive overfor tankerne. Men der er som bekendt ofte et stykke vej fra gode tanker til handling.

Det første skridt kunne derfor være, at undersøge om der er baggrund for at etablere en lokal initiativgruppe, der i den indledende afsøgning og ideudvikling kunne udgøre kommunens lokale medspiller. Det forudsættes dog, at der i den nye Gribskov Kommune er den nødvendige interesse for og vilje til, at medvirke til noget i retning af det beskrevne eller andre initiativer med samme målsætning – at skaffe noget aktivitet til lejet og dermed bidrage til at genskabe Rågeleje som by.